

บทที่ 4

วิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางการลงโทษผู้ทำการขอตาน และผู้แสวงหาประโยชน์จากขอตาน

ปัจจุบันจำนวนขอตานเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ให้ได้รับความเดือดร้อนรำคาญ เพราะคนขอตานมักจะขอตานบริเวณที่มีคนอยู่พลุกพล่าน และเป็นบริเวณที่มีการค้าหรือเศรษฐกิจดี เช่น ป้ายรถเมล์ สะพานลอยหน้าห้างสรรพสินค้า เป็นต้น ภาพลักษณ์ของขอตานที่สกปรก แต่งตัวมอซอหรือแม้กระทั่งข่าวสารที่ได้รับที่ผ่านมามีแก๊งขอตาน ประกอบกับจำนวนขอตานที่มีมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ผู้ใช้รถใช้ถนนที่ต้องสัญจรผ่านไปมาเกิดความหวาดกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินนอกจากนี้รัฐยังมองเห็นถึงความร้ายแรงของปัญหาขอตานว่าจะกระทบถึงระบบเศรษฐกิจ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม และมีแนวความคิดว่าขอตานอาจก่อให้เกิดอาชญากรรมตามมาภายหลังได้ (probable criminal) รัฐจึงต้องใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต และเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและจัดระเบียบสังคมเสียใหม่ แม้ว่าการขอตานไม่ใช่การกระทำที่เป็นความผิดในตัวเอง (Mala in Se) แต่ก็มีความผิดเพราะมีกฎหมายบัญญัติห้ามมิให้ทำการขอตาน (Mala Prohibita) นั่นเอง ประเทศไทยมีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมขอตานและให้ความสงเคราะห์เด็ก สตรี คนชราและคนพิการนั้น ถือได้ว่ายังไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเท่าที่ควร ส่งผลทำให้ขอตาน เช่น เด็ก สตรี คนชราและคนพิการไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร อีกทั้งกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่ได้มีการกำหนดโทษเกี่ยวกับมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำการขอตานที่เป็นเด็ก ก่อให้เกิดช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เกิดความไม่ชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย เพราะแม้จะมีกฎหมายออกมากควบคุมขอตานแต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาขอตานได้อย่างแท้จริง ในกรณีที่กฎหมายควบคุมการขอตานได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันนั้น จึงทำให้บุคคลอื่นอาศัยกฎหมายเพื่อเป็นช่องว่างในการกระทำโดยมิชอบเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน โดยการใช้บังคับ ชูเชิญ แจ้าง วานยุงส่งเสริม หรือกระทำด้วยวิธีอื่นใดให้ผู้อื่นขอตานหรือนำบุคคลอื่น เช่น เด็ก สตรี คนชรา และคนพิการมาคัดแปลงวิธีการขอตาน โดยช่องว่างของกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการขอตานก่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีการกำหนดมาตรการป้องกันและ

ปราบปรามให้เหมาะสมภายใต้กรอบอำนาจรัฐถือเป็นการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย และไม่
 เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของกฎหมายตลอดจนนโยบายต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา
 ขอตานเกิดความไม่ชัดเจนและไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ใน
 พระราชบัญญัติควบคุมการขอตาน พ.ศ. 2559

4.1 วิเคราะห์ปัญหาการลงโทษผู้ทำการขอตานและผู้แสวงหาประโยชน์จากขอตาน

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงโครงสร้างในการควบคุมจำนวน
 ประชากรให้มีปริมาณลดน้อยลงมีการพัฒนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีให้ทันสมัยให้มีความก้าวหน้า
 ทดเทียมนานาอารยประเทศ ซึ่งมีการพัฒนาเป็นไปอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการเปลี่ยนแปลง
 โครงสร้างทางสังคมในการพัฒนาประเทศชาติ แต่ในทางกลับกันแนวโน้มขอตานกลับมีปริมาณ
 เพิ่มมากขึ้นอีกทั้งไม่ได้มีการสร้างงานสร้างอาชีพเพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของ
 ประชาชนภายในท้องถิ่น โดยตรงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอตาน พ.ศ. 2559 จึง
 เห็นควรศึกษาถึงแนวทางการกำหนดบทลงโทษของผู้ทำการขอตานและผู้แสวงหาประโยชน์จาก
 ขอตานในกรณีที่เป็นเด็ก พระราชบัญญัติควบคุมการขอตาน พ.ศ.2559 ตลอดจนศึกษาแนวคิด
 ทฤษฎีและหลักการทางกฎหมายและข้อกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อนำมาปรับใช้กับประเทศไทย
 เพื่อให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องเหมาะสม

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติควบคุมการขอตาน พ.ศ. 2559 ในส่วนของการกำหนดโทษ
 แก่ผู้ทำการขอตาน ซึ่งในมาตรา 19 ได้กำหนดโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่ง
 หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนใหญ่ขอตานที่ทำการขอตานก็เนื่องมาจากสภาพความเป็นอยู่ที่อด
 อยากร้านแค้น การลงโทษจำคุกขอตานนั้นไม่สามารถแก้ปัญหาคนขอตานได้ ในกรณีคนขอตานที่
 กำหนดให้ผู้ทำการขอตานเป็นความผิดนั้น เห็นว่าการทำการขอตานนั้นควรเป็นความผิดอาญาแต่
 ไม่ควรกำหนดโทษจำคุกแก่คนขอตาน หากกำหนดให้ลงโทษจำคุกก็จะทำให้เกิดปัญหาคนสิ้นคุณ
 สร้างภาระให้แก่รัฐบาล จึงเห็นว่าควรให้ลงโทษปรับไว้ และให้ใช้มาตรการอื่นๆ เพื่อเป็นการลด
 ปัญหาขอตาน เช่นการเข้ารับแผนการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเป็นทางเลือกอื่นให้แก่
 คนขอตานแทนการลงโทษจำคุก

ในปัจจุบันสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป มีความเหลื่อมล้ำของรายได้เนื่องจากการกระจาย
 รายได้ไม่ทั่วถึง จนกระทั่งปัจจุบันเกิดเป็นธุรกิจขอตาน รัฐบาลเห็นความสำคัญของปัญหาขอตาน
 และมุ่งจะลงโทษบุคคลที่แสวงหาประโยชน์จากการขอตาน เนื่องจากรูปแบบของการขอตาน
 ปัจจุบันได้พัฒนาหลายเป็นการขอตานที่กระทำกันเป็นกระบวนการ หรือเป็นธุรกิจตามที่ได้กล่าว
 มาแล้วข้างต้น ซึ่งอาจดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลเพียงไม่กี่คน หรือจนกระทั่งเป็นองค์กรขนาดใหญ่

จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาแบ่งประเภทของบุคคลที่มาเกี่ยวข้องกับคนขอทานเพื่อประโยชน์ในการควบคุมและกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสม ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องกับขอทานนั้น โดยอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มบุคคลทั้งหมดนี้มีพฤติกรรมอันมีลักษณะที่เป็นการแสวงหาประโยชน์จากคนขอทานนั่นเอง พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 ได้บัญญัติบทลงโทษผู้ที่แสวงหาประโยชน์จากขอทานไว้แล้ว แต่จากบทบัญญัติดังกล่าว ไม่ได้กล่าวถึงกรณีที่ผู้ทำการแสวงหาประโยชน์จากขอทานที่เป็นเด็ก จึงเห็นควรให้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 มาตรา 22 นั้น ครอบคลุมถึงกรณีแสวงหาประโยชน์จากขอทานที่เป็นเด็ก เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่แก๊งขอทานมักใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทาน

ในกรณีของ มาตรา 20 บัญญัติว่า ในกรณีผู้ทำการขอทานได้ยอมเข้ารับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตในสถานคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตแล้ว ต่อมาผู้ทำการขอทานผู้นั้นไม่ยอมเข้ารับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตและได้ออกไปจากสถานคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยไม่ได้รับอนุญาตต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จากบทบัญญัติมาตราดังกล่าวเห็นควรให้เพิ่มในกรณีที่ผู้ขอทานที่ออกไปจากสถานคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตดังกล่าวเป็นบุคคลในมาตรา 22 วรรคสอง (1) ต้องได้รับโทษหนักขึ้นด้วย

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายควบคุมขอทานในประเทศไทยและต่างประเทศ

4.2.1 กฎหมายควบคุมขอทานในประเทศไทย

ในประเทศไทยกำหนดให้การขอทานเป็นความผิดโดยอยู่ในพระราชบัญญัติควบคุมขอทาน พ.ศ. 2559 ซึ่งผู้ทำการขอทาน คือ 1. ขอเงินหรือทรัพย์สิน เพื่อเลี้ยงชีวิต 2. เป็นการกระทำโดยวิธีการใดให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้ (ม.13) 3. วณิพกไม่ถือว่าเป็นการขอทาน โดยแบ่งลักษณะของขอทาน เช่น เด็ก สตรีมีครรภ์ ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ความรับผิดชอบทางอาญาของขอทานโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ม.19) และได้กำหนดความรับผิดชอบทางอาญาของผู้แสวงหาประโยชน์จากขอทานที่เกิดจาก ผู้ใช้จ้าง วาน สนับสนุน ยุยงส่งเสริม หรือวิธีอื่น ให้ผู้อื่นขอทาน มีโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (ม.22) มาตรากฎหมายอื่น ๆ ที่ใช้แก้ปัญหาคนขอทาน เช่น 1. เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้หยุด หรือเลิกกระทำการแสดงความสามารถได้(ม.14) 2. กระบวนการคัดกรองขอทาน เพื่อแยกไปดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะ (ม.15) 3. จัดให้มีการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต (ม.16) 4. สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (พรบ.การคุ้มครองคนไร้ ที่พึ่ง พ.ศ. 2557) เป็นต้น

4.2.2 กฎหมายควบคุมขอทานในต่างประเทศ

สำหรับสหรัฐอเมริกาที่มีกฎหมายในแต่ละมลรัฐ โดยกฎหมายในแต่ละมลรัฐจะกำหนดแตกต่างกันออกไป เช่น ข้อบัญญัติเมืองโรเชสเตอร์ มลรัฐนิวยอร์ก โดยกำหนดขอทานไว้ 1. ขอทานเชิงก้าวร้าว 2. ขอทานทั่วไป สำหรับความรับผิดชอบในทางอาญาของผู้ทำกรขอทานในสหรัฐอเมริกาหากกระทำความผิดครั้งแรกมีโทษปรับ ครั้งต่อไปมีโทษจำคุก (อัตราโทษแตกต่างกันตามกฎหมายของแต่ละมลรัฐ) ในส่วนของความรับผิดชอบของผู้แสวงหาประโยชน์จากขอทานถือเป็นการบังคับใช้แรงงานโดยมิชอบ ซึ่งประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา(U.S. Code) ม.1589 กำหนดให้เป็นความผิดมีโทษปรับ และโทษจำคุก จากกฎหมายดังกล่าวมิได้ห้ามการขอทานเป็นการทั่วไปแต่จะห้ามเฉพาะการขอทานเชิงก้าวร้าวซึ่งกฎหมายแต่ละมลรัฐจะกำหนดรายละเอียดว่าพฤติกรรมอย่างไรถือเป็นการขอทานเชิงก้าวร้าว และห้ามการขอทานเฉพาะบางสถานที่ สำหรับมาตรการที่ใช้แก้ไขปัญหาค้นขอทาน คือ การประกันสังคม การลดหย่อนภาษีแก่คนพิการและคนสูงอายุ และโครงการฟื้นฟูอาชีพคนพิการ เป็นต้น

ในประเทศสิงคโปร์ มีพระราชบัญญัติคนอนาถา ค.ศ.1989 (The Despitute Persons Act 1989) ที่กำหนดความรับผิดชอบไว้โดยได้จำแนกขอทานออกเป็น 2 ประเภท คือ ขอทานอาชีพและขอทานทั่วไป โดยประเทศสิงคโปร์จะกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาไว้เฉพาะกรณีขอทานอาชีพโดยมีโทษปรับไม่เกินสามพันดอลลาร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกินสองปี โดยประเทศสิงคโปร์จะใช้โทษปรับเป็นเครื่องมือสำคัญในการบังคับใช้กฎหมาย ด้วยอัตราโทษที่สูงจึงเป็นเหตุให้คนสิงคโปร์เกรงกลัวที่จักกระทำความผิด ทำให้สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความปลอดภัยสูง สำหรับความรับผิดชอบของผู้แสวงหาประโยชน์จากขอทานนั้นมีพระราชบัญญัติป้องกันการค้ามนุษย์ ค.ศ.2014 (The Prevention of Human Trafficking Act 2014) กำหนดให้การแสวงหาประโยชน์จากบุคคลอื่นที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์มีโทษปรับ โทษจำคุกและโทษเฆี่ยน นอกจากนี้ยังมีมาตรการอื่นๆ ที่ไว้ใช้แก้ปัญหาค้น เช่น มีบ้านพักสวัสดิการ ให้อยู่ในความดูแลของผู้ดูแลขอทานแทนการควบคุมตัวในบ้านพักสวัสดิการ (ม.12) การเก็บลายนิ้วมือและรูปถ่าย (ม.6) การใช้แรงงาน (ม.13) หรือการรักษาพยาบาล (ม.14)

ประเทศอินเดียมีกฎหมายกฎหมายมลรัฐ โดยมักจะอ้างอิงพระราชบัญญัติป้องกันการขอทานเมืองบอมเบย์ ค.ศ.1959 (The Bombay Prevention of Begging Act 1959) โดยกำหนดความรับผิดชอบของขอทานออกเป็น 4 ประเภท การร้องขอหรือการรับของบริจาค การเปิดเผยหรือการแสดง การเจ็บปวดการบาดเจ็บ ความผิดปกติของโรค ไม่ว่าจะเป็นของมนุษย์หรือสัตว์ ไม่ประจักษ์ชัดเกี่ยวกับวิถีการดำรงชีวิตและการพนัน อยู่บริเวณรอบ ๆ หรืออาศัยอยู่ในที่สาธารณะ (ม.2) และวินิจฉัยถือเป็นการขอทาน โดยแบ่งการขอทานเป็นตามลักษณะ เช่นผู้เยาว์ หรือผู้พิการ โดยโทษที่ใช้

บังคับแก่ขอทาน คือโทษกักขังในสถานสงเคราะห์ และโทษจำคุก สำหรับความรับผิดชอบของผู้แสวงประโยชน์จากขอทาน คือ บุคคลที่ว่าจ้างหรือเป็นเหตุให้บุคคลขอทานหรือใช้ผู้อื่นเพื่อวัตถุประสงค์ในการขอทาน (ม.11) ประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐอินเดีย (The Indian Penal Code) มาตรการทางอาญาลงโทษแก่บุคคลผู้ถือประโยชน์จากขอทานที่เป็นผู้เยาว์ ม.363A มีโทษจำคุกและโทษปรับ ในส่วนของมาตรการทางเลือกที่ใช้ในประเทศอินเดีย คือ 1. การเข้ามีส่วนร่วมของผู้ปกครองของขอทาน(ม.8) 2. การตรวจสอบสุขภาพและการคุมขังผู้ป่วยโรคเรื้อน และโรคจิต (ม.26) การพิมพ์ลายนิ้วมือ (ม.29) และการยึดและการปฏิบัติกับสัตว์ที่ถูกนำมาใช้ขอทาน (ม.30)

4.3 การกำหนดบทลงโทษทางอาญาของผู้ทำการขอทานและผู้แสวงหาประโยชน์จากขอทาน

ในการใช้อำนาจรัฐกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและแก้ไขมิให้มีคนขอทานและผู้ถือประโยชน์จากคนขอทาน รัฐได้คำนึงถึงอำนาจหน้าที่ของรัฐที่มีต่อประชาชน และสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเป็นหลักในการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย ในแต่ละประเทศได้มีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหาคนขอทานแตกต่างกันไป โดยขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์ความเป็นไปทางประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศ และแนวคิดนโยบายการใช้อำนาจรัฐเป็นหลักในการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย บางประเทศใช้มาตรการทางกฎหมายอาญาเป็นหลักในการจัดการปัญหาคนขอทาน และในบางประเทศได้ใช้มาตรการทางสังคมสงเคราะห์แทนการใช้มาตรการทางอาญา ส่วนผู้ถือประโยชน์จากคนขอทานนั้นรัฐได้ใช้มาตรการทางอาญาเป็นหลักในการจัดการผู้ถือประโยชน์จากคนขอทานเพียงอย่างเดียวแต่การใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเดียวไม่สามารถที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหา คนขอทานและผู้ถือประโยชน์จากคนขอทานได้ รัฐควรจะต้องใช้นโยบายในด้านสวัสดิการ สังคมควบคู่ไปกับการใช้มาตรการทางกฎหมายด้วย เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อน ทุกข์ยากของประชาชนและเป็นการป้องกันและส่งเสริมสวัสดิการสังคมให้ดีขึ้นด้วย พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 มาตรา 13 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “การกระทำความหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นการขอทาน

1) การขอเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่นเพื่อเลี้ยงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการขอด้วยวาจา ข้อความ หรือการแสดงกิริยาอาการใด

2) การกระทำความวิธีการใดให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้”

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากฎหมายกำหนดบทนิยามของการกระทำความผิดฐานขอทานไว้อย่างกว้าง ๆ เพราะเป็นนโยบายของรัฐที่ต้องการจัดระเบียบสังคม ซึ่งบทบัญญัติกฎหมายนี้มีผลเป็นการห้ามการขอทานอย่างเด็ดขาด ซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่

กฎหมายรัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครอง เช่น เสรีภาพในการสื่อสารถึงกัน เสรีภาพในการประกอบอาชีพและเสรีภาพในการเดินทางและเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร เป็นต้น การกำหนดให้การกระทำอย่างใดเป็นความผิดอาญาจะต้องพิจารณาซึ่งน้ำหนักความสำคัญระหว่างประโยชน์สาธารณะที่กฎหมายมุ่งจะคุ้มครอง และสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่จะต้องถูกจำกัด โดยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น จะต้องอยู่บนหลักของความพอสมควรแก่เหตุ หลักการคุ้มครองสัจจะแห่งสิทธิและเสรีภาพ หลักการมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปของกฎหมาย และหลักการห้ามมิให้ตรากฎหมายใช้บังคับเฉพาะกรณีและเฉพาะบุคคล และหลักการอ้างบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมาย¹ ซึ่งตามพระราชบัญญัติควบคุมขอทาน พ.ศ.2559 มาตรา 19 กำหนดให้ผู้ทำการขอทานนั้นเป็นความผิดอาญา เห็นว่าหากมีการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับคนขอทานซึ่งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ย่อมจะเกินขีดความสามารถของรัฐและการลงโทษจำคุกขอทาน ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่เพื่อมิให้เป็นการส่งเสริมให้มีจำนวนคนขอทานเพิ่มมากขึ้น ควรลงโทษปรับจำเลย และส่งเสริมให้ขอทานเข้ารับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตแทนการลงโทษจำคุก

ในปัจจุบันสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป มีความเหลื่อมล้ำของรายได้เนื่องจากการกระจายรายได้ไม่ทั่วถึง ขอทานจึงมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ และเป็นต้นเหตุของอาชญากรรมต่าง ๆ ตามมา จนกระทั่งปัจจุบันเกิดเป็นธุรกิจขอทาน รัฐบาลเห็นความสำคัญของปัญหาขอทาน และมุ่งจะลงโทษบุคคลที่แสวงหาประโยชน์จากการขอทาน พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 โดยบัญญัติลงโทษผู้ที่แสวงหาประโยชน์จากขอทานไว้

มาตรา 22 บัญญัติว่า “ผู้ใดแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำการขอทาน โดยการ ใช้ จ้าง วาน สนับสนุนของส่งเสริม หรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใดให้ผู้อื่นทำการขอทาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำความผิดต่อไปนี้ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

1) กระทำต่อหญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ คนวิกลจริต คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือ ผู้เจ็บป่วย

2) ร่วมกันกระทำหรือกระทำกับบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป

3) กระทำโดยนำผู้อื่นจากภายนอกราชอาณาจักรให้มาขอทานในราชอาณาจักร

¹ วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2560). เงื่อนไขการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน: “มาตร”ในการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย. *วารสารนิติศาสตร์*, 30(3). หน้า 187 – 193.

4) กระทำโดยผู้ปกครองหรือผู้ดูแลของผู้ทำการขอตาน

5) กระทำโดยพนักงานเจ้าหน้าที่

6) กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลหรือให้คำปรึกษาบุคคลตาม (1)

ความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง (1) (2) และ (4) ไม่ใช่บังคับกับการกระทำระหว่างบุคลากรและผู้สืบสันดาน”

จากบทบัญญัติดังกล่าว ไม่ได้กล่าวถึงกรณีที่ผู้ทำการแสวงหาประโยชน์จากขอตานที่เป็นเด็ก จึงเห็นควรให้พระราชบัญญัติควบคุมการขอตาน พ.ศ. 2559 มาตรา 22 นั้นครอบคลุมถึงกรณีแสวงหาประโยชน์จากขอตานที่เป็นเด็ก เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่แก๊งขอตานมักใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอตาน

ธุรกิจการขอตานเป็นรูปแบบหนึ่งของอาชญากรรมทางสังคมที่ควรหาทางป้องกันเพื่อไม่ให้กลุ่มคนขอตานเข้าสู่ธุรกิจขอตานเป็นอาชญากรรมที่ทำรายได้มหาศาลสำหรับอาชีพที่ไม่ต้องลงทุนมากนักให้กับผู้กระทำความผิด จึงเป็นแรงจูงใจให้ก่ออาชญากรรมทั้งทางด้านการเงินและการใช้ความรุนแรงจึงเห็นควรนำมามาตรการที่เหมาะสมมาใช้บังคับเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ การวินิจฉัยลงโทษผู้กระทำการแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำการขอตานที่เป็นเด็ก มีอุปสรรคในการนำมาบังคับใช้ในการวินิจฉัยความรับผิด เนื่องจากปัญหาความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติกฎหมาย และขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายมีข้อจำกัด ไม่สามารถนำมาใช้บังคับให้ครอบคลุมถึงพฤติกรรมและลักษณะการกระทำที่เป็นการแสวงหาประโยชน์จากการขอตานที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศมาเปรียบเทียบ เห็นควรแก้ไขบทลงโทษในความผิดดังกล่าว